Багатому хазяїну послав бог чимало діток. Всі ж покірні, трудящі, помагають батькові й матері у всякій роботі; а одна тільки дочка (Палажкою звали) удалась така лінива! Тільки й роботи їй, що сидить згорнувши ручки. Ні на сорочку собі не напряде, ні води не принесе, ні корови не видоїть. А дівка ж така — глянуть на неї — здається, за двох зробить: висока, гладка і з виду — не взяв її враг — чорнявенька, хороша-прехороша!

Може б, вона і не була така лінива, коли б батько й мати, на лихо їй, так в неї не кохались.

Ніколи було не налають — не то щоб вдарить — лініву дитину.

— Донечко моя,— було почне батько,— чом ти нічого не робиш?.. Яка ж з тебе хазяйка буде?.. Та тебе ж ніхто не візьме за себе. Кому треба таку панську пиху, як ти? Чи не сором тобі дарма хліб їсти?

То мати зараз і заступається:

— Годі тобі,— каже,— гримать на дитину! Як до чого прийдеться, то буде з неї хазяйка... Адже не чужий хліб їсть, а наш.

Вже й подруженьки Палажчині повиходили заміж, а до неї і старостів не засилають, хоч така дівчина, кажу, що кращої в селі, нема: біла, повна, тіло ніжне — як панночка! Бо нічого не робить: не печеться на сонці, не мерзне й на морозі.

Думав старий, думав, що йому на світі робить з лінивою дочкою, та й каже:

— Якби знайшовся такий чоловік, щоб не биттям, а поважним словом зробив з неї роботящу молодицю, то я б з нею віддав би йому третину всієї худоби, що маю.

Знайшовся такий чоловік з другого села: прийшов до Палажчиного батька і сина з собою привіз. Знатний парень, дівчині під пару.

— Віддай,— каже,— твою дочку за мого сина, то побачиш, яка з неї буде невсипуща хазяйка.

— Добре,— каже батько,— віддам, і з нею, як сказав, третину худоби; тільки гляди, щоб не били моєї дитини!..

— І пальцем,— каже чоловік,— до неї не доторкнусь!

Одружили Палажку з парубком, і, добре погулявши на весіллі, свекор забрав молодих та й повіз до себе. На другий день вся сім’я прокинулась раненько, і кожний прийнявся за роботу, а Палажка довго ще ворочалась з боку на бік, поки не обридло лежать, а далі встала, сіла біля віконця та й поглядає на вулицю, і рада ж то, раденька, що її ніхто не силує до роботи. К обіду зібралась уся сім’я, поставили на стіл борщ; от свекор і пита:

— А хто що робив?

Всякий, хто що робив, розказує, а Палажка мовчить.

— А ти, невістко, що робила? — пита свекор.

— Нічого не робила,— одвітила Палажка,— і звичаю того не маю, щоб робить.

— Як нічого не робила, то нічого й не їстимеш: і в нас нема звичаю дарма годувать лежнів!

Так сердешна цілісінький день не ївши і сиділа: нема, бачите, рідної неньки, нікому було і шматочок хлібця дать небозі.

На другий день сиділа, сиділа, а далі згадала, що тутечка як не поробиш, то й їсти не дадуть,— вхопила відра та й принесла води. Як посідали обідати, знов свекор пита:

— А хто що робив?

— Всі робили,— одвітує свекруха.

— А невістка?

— Вона води принесла.

— Дайте ж їй кухлик води.

Випила той кухлик небога, поплакала, пожурилась і знов голодує.

На третій день Палажка принесла води, і як свекруха поралась біля печі, то й вона помагала їй вимішать кашу.

— А хто що робив? — пита свекор, сідаючи обідать.

— Всі робили,— одвітує свекруха,— невістка і води принесла, і кашу вимішувала...

— Дайте ж їй грудочку каші.

Не наїлась Палажка тією грудочкою. Нічого робить, як кажуть: голод — не тітка, не нагодує. От вона годі вже сидіти згорнувши ручки; потрошки, потрошки та й стала така ж роботяща, як і всі. Минув тиждень і другий; от Палажчина мати і каже своїому чоловікові:

— Що то діється з нашою дитиною? Може, вона кулаками сльози витирає: може, її товчуть і б’ють, нещасливу?.. Запроторили аж у друге

село, та й досі вісточки об неї не маємо. Хоч би ти, чоловіче, навідався до неї.

У неділю пішов старий до своєї дочки. Приходить — нема нікого, уся сім’я пішла до церкви, тільки одна Палажка осталась і порається біля печі.

— А що, донечко,— пита старий,— як тобі живеться?

— Добре, тату,— одвітує Палажка,— спасибі богу й людям.

— Не б’ють тебе?

— Ні, не б’ють.

— Спасибі їм! — каже старий, перехрестившись.

Сів батько на лаву та й дивиться на свою дочку, а вона так тим рогачем орудує! То горшки переставля, то жару підгребе, то вибіжить із хати дровець врубать, то вхопить відра та збігає по воду. "Що се з нею сталось?—думає старий, очам своїм віри не йме.— То було й до печі близько не підійде, а теперечки — глянь, яка роботяща стала!"

Аж ось повертаються з церкви свекор із жінкою, з дітьми, а Палажка як ухопить шкураток та батькові в руки:

— Мніть, тату,— каже,— а то тутечки такі люди чудні, що як хто нічого не робить, то вони йому й шматка хліба не дадуть!

Батько узяв той шкураток та й мне, а тут увійшов у хату свекор з жінкою і з дітьми:

— Здоров був, свате! — каже свекор.— А що се ти робиш?

— Шкураток мну,— каже старий, усміхаючись,— щоб не гулять, бо дочка мені сказала, що тут такі люди чудні, що як хто нічого не робить, то йому й шматочка хліба не дадуть.

— Е, в нас так, свате! — каже свекор, глянувши на невістку.— Не збрехала твоя дочка. Бач, яка стала роботяща! Теперечки давай, як обіщав, третину, бо й пальцем я до неї не доторкнувся.

— Як же ви її навчили? — пита батько.

— А так: вчи лінивого не молотом, а вчи голодом.